

**A Kúria
mint másodfokú bíróság**

í t é l e t e

Az ügy száma: Kf.IV.38.050/2018/8. szám

A tanács tagjai: Dr. Patyi András a tanács elnöke
Dr. Varga Eszter előadó bíró
Dr. Dobó Viola bíró

A felperes: MasterCard Europe SA
(Chaussée de Tervuren 198A, B-1410 Waterloo, Belgium)

A felperes jogi képviselője: Lakatos, Köves és Társai Ügyvédi Iroda; eljáró ügyvéd:
; helyettesítési ügyvéd:

Az alperes: Gazdasági Versenyhivatal
(1054 Budapest, Alkotmány u. 5.)

Az alperes jogi képviselője: kamarai jogtanácsos

A per tárgya: versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata

A fellebbezést benyújtó fél: az alperes

A fellebbezéssel támadott határozatot hozó bíróság neve, határozatának kelte és száma:
Fővárosi Törvényszék 2018. június 19. napján kelt 6.K.700.019/2018/8. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 6.K.700.019/2018/8. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes egy globális, négyszereplős kártyás fizetési rendszert működtet, melyben a kártyabirtokosok, a bankkártyát kibocsátó bankok, a kereskedők és a kártya elfogadást mint

Kf.IV.38.050/2018/8.

szolgáltatást biztosító, elfogadó bankok vesznek részt. Amikor a kártyabirtokos fizetést kezdeményez a kártyájának a POS terminálon történő lehúzásával a kereskedőnél, egy automatikus üzenet indul a vásárlás összegével és a kártyabirtokos adataival az elfogadó bankon keresztül a kártyatársasághoz, amely továbbítja azt a kibocsátó bankhoz. A kibocsátó bank ellenőrzi, hogy van-e fedezet a kártyabirtokos számláján, és visszaküldi a kereskedőnek a fizetés engedélyezését vagy tiltását. A kereskedő napi szinten megküldi az általa lebonyolított összes bankkártyás műveletet az elfogadó banknak, amely továbbítja ezeket a kártyatársaság által üzemeltetett elszámolási és kiegyenlítési rendszerbe. Ezen keresztül történik a kibocsátó és elfogadó bank közötti tényleges elszámolás. A tranzakciókért különböző díjak kerülnek felszámításra, melynek speciális eleme a bankközi jutalék (interchange díj), melyet az elfogadó bank térít meg fizetési műveletenként a kibocsátó bank részére. Az elfogadó bank kereskedői jutalékot számít fel a kártyás vásárlások után. Rögzíthető, hogy minél magasabb a bankközi jutalék, annál nagyobb a kibocsátó bank bevétele és annál alacsonyabb a kártyabirtokosnak a tranzakció költsége. A kereskedő és elfogadó bank helyzete viszont fordított: minél alacsonyabb a bankközi jutalék, annál alacsonyabb a kártyaelfogadás költsége. Az interchange díj lehet fix összeg, a tranzakció meghatározott százaléka, és a kettő kombinációja is.

- [2] Az alperes 2012. június 13-án versenyfelügyeleti eljárást indított a felperes ellen, gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése tárgyában. Az eljárást lezáró, 2016. január 11. napján kelt Vj/46-244/2012. számú határozatában (nem betekinhető változat: Vj/46-243/2012.) megállapította, hogy a felperes 2011. február 8-tól 2013. december 31-ig gazdasági erőfölénnyel való visszaélést valósított meg a bankközi jutalékának a versenytársa piacról való kiszorítására alkalmas módon történő meghatározásával. A megállapított jogsértés miatt 88.000.000 forint bírságot szabott ki a felperessel szemben. Határozatában rögzítette, hogy a betéti kártyák hazai piaca lényegében kétszereplős, ahol a hazai bankok a felperes és a Visa Europe Limited (a továbbiakban: Visa) betéti kártyáit bocsátják ki. Ismertette a kialakult piaci helyzet előzményeit, a felperes magatartását, a versenytárs véleményét, és a felperes eljárás során előterjesztett álláspontját. Megállapította, hogy a vizsgált magatartás annak jellegéből és a piac jellemzőiből fakadóan érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, így a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 21. §-a mellett az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 102. cikkét is alkalmazni szükséges. Az érintett termék piacaként a betéti kártya kibocsátás up-stream piacát jelölte meg, míg érintett földrajzi piacként Magyarország egész területét határozta meg. Kifejtette, hogy a felperes magas piaci részesedésére, a piaci részesedések alakulásának trendjére, a Visa kötelezettségvállalásából eredő árazási korlátjára, a kibocsátó bankok korlátozott versenynyomására, a felperes pénzügyi- és tőkeerejére, valamint a magas belépési korlátokra és a potenciális versenytársak teljes hiányára figyelemmel a felperes gazdasági erőfölényben volt.
- [3] Az alperes a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés jogszabályi és jogalkalmazási hátterének bemutatását követően megállapította, hogy minden olyan erőfölényben lévő vállalkozás által tanúsított magatartás visszaélésnek minősül, ami korlátozza vagy korlátozhatja a versenyt, függetlenül attól, hogy milyen körülmények következtében áll elő ez a helyzet, ami a piaci szerkezet torzulásához vezet(het); az erőfölényes vállalkozás tudott-e arról, hogy magatartása versenykorlátozó hatású vagy hatással lehet. Kiemelte, hogy a felperes a piaci, gazdasági körülmények követése érdekében egy aktív magatartást folytatott azzal, hogy a bankközi jutalék szintjét folyamatosan vizsgálta, és abban az esetben, ha megállapításra került, hogy annak mértéke nem megfelelő, azt felülvizsgálta, és megváltoztatta. Ennek okán a felperesi magatartást ár alapú, kiszorító típusú magatartásként értékelte.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [4] Vizsgálta a felperes piaci helyzetét, melynek kapcsán megállapította, hogy a vizsgált időszak végére piaci részesedést szerzett, amely ún. szuper domináns, monopol helyzethez közeli pozíciót jelentett. Ugyanakkor a Visa az árazási korlátjából fakadóan behozhatatlan versenyhátrányban volt, a bankközi jutalékok között kirívó különbség alakult ki. Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 82. cikkének az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról szóló iránymutatás (a továbbiakban: Erőfölényes Közlemény) alapján megállapította, hogy a vizsgált időszak során a felperes piacszerzése volt, ami több mint egymillió betéti kártyát jelentett és igen nagy számú végső fogyasztót érintett; a majdnem három évig folytatott magatartás az amúgy is meggyengült piaci versenyt kvázi teljes egészében megszüntette, ha nem lép közbe a jogalkotó, akkor ennek következtében a piac monopolizálódott volna. Rögzítette, hogy a felperest, mint gazdasági erőfölényben lévő vállalkozást többletfelelősség terheli, amely a különleges, speciális piaci helyzetből és sajátosságokból fakad. Az Erőfölényes Közlemény 23-27. pontja alapján vizsgálni kell, hogy az adott versenytárs megegyező hatékonyságú versenytársa volt-e a kizorító vállalkozásnak (AEC teszt), illetve egy költségelemzés szükséges arra vonatkozóan, hogy az adott magatartással ki lehet-e zárni az erőfölényben lévő vállalkozással megegyező hatékonyságú, akár feltételezett versenytársat a piacról. E vizsgálati szempontok tekintetében – a Post Denmark II. (C–23/14. sz.) ügyre utalással – arra a megállapításra jutott, hogy a perbeli esetben a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása irreleváns, mivel a piac szerkezete gyakorlatilag lehetetlenné teszi egy megegyező hatékonyságú versenytárs megjelenését, így nincs szükség az AEC teszt elvégzésére. Ebből következően az alperesi megállapítás szerint a költségelemzés sem lehet szükségszerű, hiszen e vizsgálatnak az előfeltétele, hogy azonos költséghatékonyságú versenytársak legyenek. Mindezek alapján megállapította, hogy a felperes erőfölényes pozíciójával visszaélt akkor, amikor a bankközi jutaléknak mértékét akként állapította meg, hogy az alkalmas volt arra, hogy az egyetlen versenytársát kizorítsa a piacról.
- [5] A mentesülés lehetőségét vizsgálva megállapította, hogy a felperes jogsértő magatartása nem igazolható objektív vagy hatékonysági kritériumok alapján, ezért a felperesi kötelezettségvállalási indítványnak nem adott helyt.
- [6] A jogsértés miatt a Tpv. 78. §-a alapján bírság kiszabását tartotta indokoltnak, és az 1/2012. számú közlemény alapján a jogsérelem súlya körében figyelembe vette a verseny veszélyeztetését és a jogsértés piaci hatását. A felróhatóságot tekintve a felperes javára értékelte a magatartás jogsértő jellegének tisztázatlanságát.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, melyben elsődlegesen a jogsértés hiányára tekintettel az alperesi határozat megváltoztatását, másodlagosan az eljárás megszüntetését, harmadlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, negyedlegesen a határozat megváltoztatását és a határozatnak a felperes és egyes magyarországi bankok által kötött megállapodásokra vonatkozó megállapításainak mellőzését, ötödlegesen a bírság kiszabásának mellőzését kérte. Jogszabálysértésként a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1. § (2) bekezdésének, 2. § (3) bekezdésének, 50. § (1) és (6) bekezdésének a megsértését állította azzal, hogy az eljárás során az alperes a tényállást nem tisztázta megfelelően, a rendelkezésére álló bizonyítékokat okszerűtlenül értékelte. Az alperes azzal, hogy a jogi értékelése tárgyává tette a magyarországi bankokkal kötött támogatási megállapodásait, sérült a Ket. 1. § (2) bekezdése, a 72. §-a, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) és (2) bekezdése, és az Alaptörvény XXVIII. cikke. Az alperes megalapozatlanul mellőzte a 10 legnagyobb

Kf.IV.38.050/2018/8.

magyarországi bank adatkérésre tett válaszait, továbbá az eljárás során benyújtott bizonyítékok jelentős részét nem értékelte. Jogi álláspontja szerint az alperes téves jogértelmezéssel hozta meg a döntését, a bankközi jutalékok és a Visa részesedésvesztése közötti ok-okozati összefüggést nem bizonyította. Hivatkozott az Oxera Compelling Economics (a továbbiakban: Oxera) által készített tanulmányra, amely alátámasztja, hogy a betéti portfólióban észlelt változásokat nem a bankközi jutalékok okozták. Az alperes csak feltételezte a fogyasztói kárt, ezzel megsértette az EUMSZ 102. cikkét és a Tpv. 21. §-át. Vitatta, hogy a betéti kártya jutalék szintje volt az egyetlen tényező, ami a Visa piacvesztését okozta. Állította, hogy a kártyákat érintő üzletág döntései késleltetetten jelennek meg, melynél fogva nem foghat helyt az a megállapítás, hogy a bankoknál a döntéshozó nem veszi figyelembe azt, hogy egy új terméknek a bevezetése a későbbiekben milyen pozitív változással járhat. Az érintőkártyás fizetés fejlődése robbanásszerű volt, mely tény az alperes elmulasztotta vizsgálni, mint ahogyan a Visa adatszolgáltatását is. Márpedig ez utóbbi alátámasztja, hogy 2009-ben történt az OTP részéről a migrációt befolyásoló döntés meghozatala. Sérelmezte, hogy a Visa magatartása nem került megfelelően feltárássra és értékelésre, mint ahogyan az sem, hogy a befektetéséből (az általa telepített terminálok mindkét kártya fogadására alkalmasak voltak) a Visa (is) profitálhatott. Hivatkozott a 2014. január 1. napjával bekövetkezett jogszabályi változásra, így a maximalizált bankközi jutalékokra. Állította, hogy a tevékenysége fogyasztói előnyökkel járt, és versenyösztönző hatása volt, az alperes iránymutatásának és a magyarországi piaci viszonyoknak megfelelően állapította meg a bankközi jutalékok mértékét. Az alperes a benyújtott bizonyítékait jogszerűtlenül nem vette figyelembe. Vitatta a kiszabott bíróság összecszerúságát is.

- [8] Az alperes az ellenkérelmében a határozatban foglalt indokok alapján a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.
- [10] Megállapította, hogy a felperes keresetlevele – az alperes per során tett hivatkozásaival ellentétben – megfelelt a régi Pp. és a bírósági gyakorlat által támasztott követelményeknek, abban ugyanis a felperes megjelölte, hogy milyen eljárási és anyagi jogszabályok alapján és milyen okból tartja az alperesi határozatot jogsértőnek. A felperes első tárgyalást megelőzően előterjesztett keresetpontosítása nem terjedt ki olyan, a határozat önálló, elkülönült rendelkezésének vitatására, amelyre korábban a keresetében ne hivatkozott volna. Hivatkozott az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatára, és e körben arra, hogy a jogsértés megállapíthatósága körében a bizonyítási kötelezettség a hatóságot terheli, mely körben nem lehet eltekinteni attól, hogy a jelen per alapját képező magatartást sem a tételes jogszabály, sem a versenyjogi joggyakorlat korábban nem mondta ki jogsértőnek.
- [11] Megállapította, hogy a perbeli esetben a vélelmezett jogsértést az alperes úgy állapította meg, hogy a felperes javára szolgáló tényeket meg sem kísérelte feltárni, azokat összefüggésében nem értékelte, és olyan körülményeket rótt a terhére, amelyek nem voltak igazoltak. Vagyis valós tényeken alapuló bizonyítás helyett általánosító tartalmú hivatkozásokkal, kellő mértékű alátámasztást nélkülöző, feltételezett következtetéseket tett, amelyek nem voltak alkalmasak a döntésben szereplő jogi konklúzió levonására, mert konkretizálva az olyan tényállási elemek bemutatása elmaradt, amely a piaci tevékenység versenyjogsértő voltát kétséget kizáró módon igazolná a felperesre nézve.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [12] Rögzítette, hogy a bankközi jutalék tárgyában több olyan hazai és nemzetközi ítélet is született, amely hatással volt a jelen ügyben az alperes által vizsgált időszakban fennálló piaci viszonyok kialakulására. E körben utalt a Vj/18/2008. számú eljárásban született határozatra, melyben megállapításra került, hogy az eljárás alá vont vállalkozások versenykorlátozó megállapodást kötöttek azzal, hogy mindkét nemzetközi kártyatársaság kártyáira és minden bankra egységesen alkalmazandó bankközi jutalék mértéket és struktúrát határoztak meg. A megállapodásban részt vevő bankok az eljárás során felmondták a megállapodást, így ekkortól Magyarországon megszűnt a hazai bankok által megállapított multilaterális bankközi jutalék. Ezt követően 2008-ban a felperes Magyarországra vonatkozó ún. PayNow és PayLater költségtanulmányokat készíttetett, és azok alapján egy új, önállóan megállapított magyarországi belföldi bankközi jutalékstruktúrát vezetett be. Míg a Visa szabályzata értelmében pedig az ún. Visa Board, a határon átnyúló bankközi jutalék került automatikusan alkalmazásra. Ebben az időszakban a felperesi kártyatársaság betéti bankközi jutalékai alacsonyabbak voltak, mint a Visa által alkalmazott interchange díjak. Az Európai Bizottság a bankkártyás fizetési rendszereket már az 1990-es évektől vizsgálta, a jelen ügyben releváns döntései a 2000-es években születtek. A felperessel szemben 2007 decemberében zárult eljárásban megállapította, hogy az általa alkalmazott bankközi jutalékrendszer korlátozza az elfogadó bankok közötti versenyt, és megtiltotta annak alkalmazását. Ezt követően a felperes először 0 szinten, majd 2009 áprilisától a határon átnyúló betéti kártyák tekintetében maximalizálta a bankközi jutalék díjainak súlyozott átlagát. Ez a korlátozás azonban nem vonatkozott azoknak az országoknak – köztük Magyarországnak – a belföldi interchange díjaira, ahol bankközi megállapodás vagy szabályozás hiányában a felperes által meghatározott bankközi jutalékok érvényesültek, így Magyarországon a felperes továbbra is szabadon állapíthatta meg a bankközi jutalék mértékét.

- [13] Kiemelte, hogy az Európai Bizottság 2008-ban a Visa ellen is eljárást kezdeményezett, melyben született előzetes álláspont szerint a Visa a vizsgált tranzakciók esetében a bankközi jutalék megállapításával megsértette a közösségi versenyszabályokat. Ezután 2010. április 26. napján került az nyilvánosságra, hogy a Visa önkéntes kötelezettségvállalást ajánlott fel, mely értelmében korlátozta a határokon átnyúló, betéti bankközi jutalékok éves súlyozott átlagát. Ebben tartalmilag négy év lett meghatározva, a piaci szereplőknek pedig ekkor nem lehetett tudomása arról, hogy ez a későbbiekben meghosszabbodhat. A Visa maga is úgy nyilatkozott, hogy az Európai Bizottság irányába tett kötelezettségvállalása tervezetének nyilvánossá válását megelőzően sem a magyarországi bankok, sem más nem tudhatott arról, hogy azt milyen tartalommal teszi meg. A kötelezettségvállalást a Bizottság 2010. december 8-án elfogadta, és a csökkentés 2011. február 8-án – többek között Magyarországon is – hatályba lépett. Mivel a felperesnek nem volt kötelezettségvállalása, a már korábban meghatározott díjai tették ki a Visa díjainak. A felperes a bankközi jutalékát 2012. január 13-tól csökkentette, de még így is annak mértéke magasabb volt a Visához képest. A felperes piaci részesedése 2010. II. félévében körüli, a Visáé volt, ez a vizsgált időszak végére, 2013-ban nőtt, illetve csökkent. A Visa nem volt elégedett a bankközi jutalék szintjével, ezt az alperesi adatkérésre meg is erősítette, annak módosítására is kísérletet tett, továbbá több hivatalos fórumon jelezte, hogy ki fog vonulni Magyarországról, mert a piaci helyzet számára tarthatatlan. Az egyeztetéseken részt vevő alperes azt jelezte, hogy nem versenyjogilag kezelendő piaci problémáról van szó, melyre figyelemmel sem volt elvárható a felperestől, hogy versenyjogi alapon lépést eszközöljön. A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény módosítása 2014. január 1. napján lépett hatályba, mely a bankközi jutalékok mértékét a betéti kártyák esetében , míg a hitelkártyák esetében mértékben maximalizálta, mely új körülményekkel, bár a komplex értékeléshez szükségesnek mutatkozott volna, az alperes nem foglalkozott.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [14] A fenti előzményeket értékelve megállapította, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a Visa kétséget kizáróan a felperes magatartása miatt vesztett piaci részesedéséből, nem igazolta a fogyasztói kárt, és azt sem, hogy a magatartás ténylegesen piaclezáráshoz vezetett volna. Valójában az alperes a határozatának IX. fejezetében állította a jogsértés megvalósulását, általánosságban végigvette az Erőfölényes Közlemény szempontrendszerét, de a jogsértés kétséget kizáró bizonyítása elmaradt. Az alperes bár rögzítette a visszaélés fogalmát, de azt ténylegesen nem konkretizálta a perbeli esetre nézve teljes körűen, nem mutatta be, hogy a jelen ügyben milyen, a rendes versenyt jellemző eszközöktől eltérő módszert, avagy eszközöket alkalmazott a felperes, hanem csak jogesetekre hivatkozással azt rögzítette, hogy minden olyan erőfölényben lévő vállalkozás által tanúsított magatartás visszaélésnek minősül, ami korlátozza vagy korlátozhatja a versenyt, függetlenül attól, hogy milyen körülmények következtében áll elő ez a helyzet, ami a piaci szerkezet torzulásához vezet(het); az erőfölényes vállalkozás tudott-e arról, hogy magatartása versenykorlátozó hatású vagy hatással lehet. Ezen alperesi következtetés azonban túlságosan leegyszerűsítő, és annak elfogadása ahhoz vezetne, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás semmilyen versenyző magatartást nem tanúsíthatna, hiszen az a piacszerkezet módosulását, torzulását idézné elő.
- [15] Az elsőfokú bíróság ítéleti álláspontja szerint az alperes nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a felperes szerepét, a Visa kivonulási szándékát az általánosságban megfogalmazott kételyein túl megnyugtatóan tisztázza. A hatósági megállapítások nagy része hangsúlyosan az Erőfölényes Közlemény egyes elemeinek ismertetésén, a kétségesen értékelhető Visa nyilatkozatokon, az egyes európai bírósági döntések kiragadott részletein alapult. Az alperes a felperes vonatkozásában egy ár alapú, kizorító típusú magatartást azonosított a bankközi jutaléknak meghatározásánál. Tény azonban, hogy a felperes jogszerűen határozta meg a Magyarországon alkalmazott bankközi jutalék díjait, hiszen a vizsgált időszakban nem volt olyan jogszabályi rendelkezés, ami rendelkezett volna annak mértékéről, meghatározásának módjáról. A felperes igazolta, hogy a Vj/18/2008. számú versenyhatósági eljárást követően, az alperes instrukciójának megfelelően közgazdasági tanulmány alapján, a magyarországi viszonyokat értékelve állapította meg a belföldi interchange díjakat, melyeket a vizsgált időszakban csökkentett. Téves továbbá az a határozat egészen végigvonuló álláspont, amely a különböző tényállású és jogi megítélésű ügyek felsorakoztatásával olyan következtetésre jut, hogy nem kell bizonyítani a versenyt, illetve a piac torzulását. A Post Danmark II. ügy az eltérő tárgya és tényállása okán nem alapozza meg azt az alperesi álláspontot, mely szerint a fogyasztói kár bekövetkezését ne kellene bizonyítani. Az alperes köteles lett volna részletes közgazdasági elemzést végezni annak bizonyítására, hogy a vizsgált magatartás a versenyt károsan befolyásolja, mint ahogyan a fogyasztói kárt is igazolnia kellett volna. A bankokkal kötött támogatási szerződések pedig nem szolgálhatnak indokálul a vizsgált magatartást és a fogyasztói kárt igazoló elemzés mellőzésének.
- [16] A bankközi jutalékok és a Visa részesedésvesztése közötti ok-okozati összefüggés tekintetében rögzítette, hogy a közigazgatási eljárás során csatolt Oxera tanulmány többek között rámutat, hogy a bankközi jutalék mértéke csupán egy versenytényező, azonban a piaci részesedés számos egyéb, meghatározó összetevői, így a magyarországi befektetései, piacfejlesztései, promóciós tevékenysége (pl. contactless, azaz érintéses technológia, PayPass terminálok, kártyás fizetés elterjesztése, marketingkampányok) okozták a MasterCard részesedésnövekedését. A Visa visszaszorulását pedig lényegében 3 banknak, az OTP-nek, a Budapest Banknak és az MKB-nak azon döntése okozta, hogy Visa kártyáikat MasterCardra cserélik. A kártyákat érintő üzletág döntései kétséget kizáróan jelennek meg, ugyanis ez egy lassan mozgó terület, amelyből következik, hogy az üzleti döntéseknél a projektálás közép- és hosszútávon jelenik meg, és nem azonnaliként.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [17] A felperes a versenyfelügyeleti eljárásban, majd később a perben is részletesen bemutatta azokat az elemeket is (irányítás, szervezés, innováció, a tevőleges, de nem aktív magatartás, a piac működését befolyásoló egyéb tényezők) amelyek nem kerültek értékelésre. E körben utalt arra is, hogy a Visa nyilatkozata szerint az OTP Bank 2009-ben döntött úgy, hogy megkezdje a Visa kártya portfóliójának MasterCard kártyákra történő cseréjét, mely döntés nagyrészt a felek közötti tárgyalások során adódott információs jellegű félreértésre vezethető vissza. Az alperes azonban e nyilatkozatot sem értékelte. Mint ahogyan nem vette figyelembe a kártyakibocsátás periodikus jellegét, amikor értékelte a bankokkal való szerződéskötések indokait és a Visa visszaszorulásának kezdő időpontját. Az alperes továbbá a 10 felhívott bank felperes javára szóló nyilatkozatát egy kivétellel úgy minősítette elfogultnak, hogy tisztában volt a bankok profitorientáltságával és a Vj/18/2008. számú eljárással. A K&H Bank nyilatkozatát pedig úgy ruházta fel releváns bizonyító erővel, hogy nem értékelte azt, azaz nem vetette össze a bank által tett nyilatkozatot és a részéről ténylegesen tanúsított magatartást. A K&H Bank ugyanis azon pénzüintézetek közé tartozott, amely nem migrálta át Visa kártyáit MasterCardra.
- [18] Az Erőfölényes Közlemény 1. pontjára utalással kiemelte, hogy a joggyakorlat szerint önmagában nem jogellenes, ha egy vállalkozás erőfölénybe kerül, és azt a piaci versenyben a saját érdekei szolgálatába állítja. Az érintett vállalkozások azonban különleges felelősséget viselnek azért, hogy magatartásuk ne károsítsa a tényleges, torzulásmentes versenyt a közös piacon. Az alperesi határozat maga rögzíti, hogy a felperes nem tehetett arról, hogy monopol helyzethez közeli, gazdasági erőfölényes helyzetbe került, továbbá hogy az elmúlt évek eseményei miatt (függetlenül a felperes magatartásától) a banki jutalékok piacán a verseny eleve meggyengült. Az alperesnek ebből kifolyólag a releváns körülmények összessége tükrében kellett volna vizsgálnia a felperes fokozott felelősségét, és ennek tükrében igazolnia a felperes magatartása és a Visa piaci részesedésének csökkenése közötti ok-okozati összefüggést. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes az Erőfölényes Közlemény szempontrendszerét ugyan követte, de a Közlemény által megkívánt elemzésekkel adós maradt. A 23-27. pontok alapján kell vizsgálni a kizorítás kapcsán, hogy az adott versenytárs megegyező hatékonyságú volt-e, és egy költségelemzést kell elvégezni arra vonatkozóan, hogy a szóban forgó magatartással ki lehet-e zárni a vállalkozással megegyező hatékonyságú, akár feltételezett versenytársat a piacról. Az alperes azonban helytelenül itt is arra a következtetésre jutott, hogy a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának alkalmazása irreleváns, tekintettel arra, hogy a piac szerkezete gyakorlatilag lehetetlenné teszi egy megegyező hatékonyságú versenytárs megjelenését. Nem végezte el továbbá azt az elemzést (counterfactual) sem, melynek során azt kellett volna megvilágítania, hogy amennyiben a vizsgált magatartás nem történik meg, akkor hogyan alakultak volna a piaci körülmények. Mint ahogyan nem értékelte a 2014. január 1. napját követő piaci körülményeket sem, amelyből kimutatható lett volna a fogyasztói árak változása, a Visa pozíciójának erősödése, és ezáltal bizonyított lett volna a felperes magatartásának a hatása.
- [19] Az ítéletben foglaltak szerint az alperes a Visa behozhatatlan versenyhátrányára vonatkozó megállapítását kizárólag egy tényezőre alapította a többi versenytényező vizsgálatát mellőzve, és állítását kellően nem bizonyította. Nem került részletesen feltárásra, megvizsgálásra a Visa magatartása, mérete, tőkeereje, lehetőségei, versenyzőképessége, az érintett időszakban fennálló üzleti kapcsolatai, magyarországi jelenléte.
- [20] Az elsőfokú ítéletben fent részletezett körülmények az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a hatóság által megállapított tényállás valóságával szemben legalábbis ésszerű kételyeket ébresztenek, a felperes részéről felsorakoztatott ellentmondások feloldása, végső soron a szükséges és elégséges mértékű, a bizonyosság szintjét elérő tényállásfeltárás, valamint a tényleges bizonyítás elmaradt az alperes részéről. A bizonyítékok számbavétele és értékelése

Kf.IV.38.050/2018/8.

nem jelentheti azt, hogy a versenyhatóság a koncepciójába nem illeszkedő bizonyítékokról egyáltalán nem vesz tudomást, annak értékelését mellőzi, és ezt a döntésében sem tünteti fel. Összességében az alperes a rá háruló bizonyítási kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, így nem nyert igazolást a határozata szerinti jogsértés megalapozottsága. Az alperes határozata hiányos, a helyenként fellelhető ellentmondások feloldása elmaradt, és az okozati következtetéseket sem tartalmazza teljes körűen. E mulasztás miatt a bizonyítási cselekmények pótlása, valamint a feltárt hiányosságok kiküszöbölése már nem lehetséges, tekintetbe véve, hogy a 2014. január 1. napján hatályba lépett törvénymódosítás az ideiglenes piaci állapotot megszüntette, továbbá mert 4 évvel a vizsgált időszakot követően a piaci viszonyok és az eddig fel nem tárt relevanciával bíró tényezők már nem rekonstruálhatók egy megismételt eljárásban.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

- [21] Az ügyben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.
- [22] Az elsőfokú ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. §-át, 206. §-át, 221. § (1) bekezdését, 335/A. §-át, 339/B. §-át, továbbá a Tpv. 21. §-át, valamint az EUMSZ 102. cikkét. Állította, hogy a felperes jogszerűtlenül módosította keresetét, a peres szabályok megkerülésével először egy alaki kérelmet nyújtott be, majd azt a per folyamán annak alakulásától függően töltötte meg tartalommal. Sem a magyar, sem az európai joggyakorlatból nem vezethető le és nem is értelmezhető a bíróság azon álláspontja, hogy az alperest fokozott felelősség terheli abban a tekintetben, hogy a felperesnek az Alaptörvényben biztosított jogai maradéktalanul és kétségtelenül érvényesüljenek. A versenyjogi magatartásokra is alkalmazható az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából levezethető előreláthatóság fogalmával nem ellentétes, hogy az érintett személynek világos jogi tanácsokért kelljen folyamodnia ahhoz, hogy az adott ügy körülményei között ésszerű szinten felmérhesse, hogy bizonyos cselekménynek milyen következményei lehetnek. Ezen kívül a Kúria joggyakorlata szerint a büntetőjogi értelemben vett kétséget kizáró bizonyítás nem követelmény versenyügyekben, helye van következtetések levonásának is. Az a tény, hogy egy erőfölénnyel történő visszaélésre vonatkozóan nincs precedens, nem változtat a bizonyítási mércén. Az Alkotmánybíróság a 3100/2015. (V. 26.) AB határozatában is egyértelművé tette, hogy sem az Alkotmánybíróság, sem az Emberi Jogok Európai Bírósága, sem az Európai Unió Bírósága joggyakorlatából nem olvasható ki olyan követelmény, hogy a versenyügyekben valamely sajátos tartalommal bíró, egzaktan meghatározható bizonyítási sztenderdhez kellene igazodni. A bizonyítékok értékelése során azok pontossága, hitelessége és konzisztenciája a döntő.
- [23] Téves a bíróság azon álláspontja, hogy a 2014. január 1. napján hatályba lépő 2009. évi LXXXV. törvény módosításának hatását vizsgálnia kellett volna, ezt az elsőfokú bíróság semmivel sem indokolta. A vizsgált magatartás 2013. december 31-én befejeződött, eddig tartott a vizsgált időszak, ezért az ezt követően hatályba lépő törvénymódosítás hatása az ügy szempontjából irreleváns. Álláspontja szerint iratellenes, hogy csupán a Visa kivonulási szándékát általánosságban megfogalmazott kétségein túl ne tisztázta volna felperes szerepét. Határozatában részletesen bemutatta, hogy a bankkártya kibocsátásból származó bevételek jelentős eleme a bankközi jutalék, a bevételek jellemzően több mint teszi ki. E legjelentősebb, valamennyi egyéb bankkártya kibocsátásból származó bevételre a bankkártyatársaságoktól függetlenül tesznek szert a bankok. Határozatának 47. pontjában részletesen bemutatta a bankkártyák részesedésének változását mind az adatszolgáltatások,

Kf.IV.38.050/2018/8.

mind a Magyar Nemzeti Bank adatai alapján, ezen adatokat a felperes közigazgatási perben készített kimutatása is alátámasztotta. Részletesen bemutatta továbbá, hogy a tárgyi időszakban hogyan módosította a felperes a bankközi jutalékait, továbbá, hogy hogyan határozta meg a bankközi jutalék mértékét, a felperes szerepét tehát kellően tisztázta abból a szempontból, hogy mindezek hogyan vezettek a versenytárs piaci részesedésének jelentős csökkenéséhez.

- [24] Előadta, hogy az eljárása során bizonyította, hogy a Visa részesedése a tárgyi időszakban hogyan csökkent. Bizonyította továbbá, hogy ennek oka egyéb versenytényezők változatlansága miatt az, hogy a felperes által alkalmazott bankközi jutalék mértékét úgy állapította meg, hogy az alkalmas volt arra, hogy egyetlen versenytársát kiszorítsa a piacról, mivel a Visa részesedése a tárgyi időszakban a felperesi magatartás következtében csökkent. Szükségtelen volt ugyanakkor az AEC teszt elvégzése, tekintettel a bemutatott egyedi körülményekre. Állította, hogy a határozatában rámutatott arra is, hogy a felperes által alkalmazott magasabb bankközi jutalék annak továbbgyűrűző hatása miatt a fogyasztókat is megkárosította.
- [25] Arra is hivatkozott, hogy kizárásos típusú magatartások esetén a visszaélészerű magatartás tényleges hatásának bizonyítása nem elvárás. A joggyakorlat alapján azt kell bebizonyítani, hogy a magatartás alkalmas arra, hogy az érintett piacon csökkentse a versenyt. Az Erőfölényes Közlemény 22. pontja alapján, amennyiben a magatartás csak akadályozhatja a versenyt, de hatékonyságjavulást nem okoz, akkor következtetni lehet a versenyellenes hatásra, és nincs szükség részletes vizsgálat elvégzésére. Jelen esetben is erről van szó, hiszen a magas bankközi jutalék miatt a Visa részesedése csökkent, és a Visa piacról történő kiszorulása csupán a szabályozói beavatkozás miatt maradt el. Az azonos hatékonyságú versenytársra vonatkozó tesztet jelen ügyben egyébiránt nem is lehetett volna alkalmazni. Ennek csak akkor lenne jelentősége, ha a kiszorító magatartás kirívóan alacsony ár alapján valósult volna meg. A felperes magatartása éppen azért volt alkalmas arra, hogy a Visa-t kiszorítsa, hogy a bankközi jutalék mértékét tartósan és jelentősen magasabb szinten szabta meg, tudva, hogy versenytársa külső tényezők miatt nem lesz képes az ezáltal létrejött versenyhátrányát kompenzálni. A Post Danmark II. ügynek azért van jelentősége, mivel tárgyi ügyben is arról van szó, hogy irreleváns a megegyező hatékonyságú versenytárs kritériumának az alkalmazása, ami nem elengedhetetlen feltétele az erőfölénnyel történő visszaélés megállapításának.
- [26] Jogi álláspontja szerint a felperes nem bizonyította, hogy az OTP-vel, az MKB-val és a Budapest Bankkal létrejött kártyaportfólió megállapodás már a Visa kötelezettségvállalása előtt megkötésre került. Iratellenes az is, hogy csupán a K&H Bank nyilatkozatával magyarázta, hogy a bankközi jutalék a legfontosabb versenytényező. A kártyaelfogadottság nem releváns, mivel mindkét társaság kártyáját elfogadják az egyes fizetőhelyeken. A fogyasztók részére nyújtott marketingtevékenységnek szintén nincs jelentősége, mert a fogyasztók a saját bankjuk kínálata alapján választanak betéti kártyát. Az elsőfokú bíróság emellett nem vette figyelembe, hogy a vizsgált időszakban egyedül a bankközi jutalék mértéke változott számottevően, egyéb versenytényezők változatlanok voltak. A felperes nem vitatottan versenyelőnyben volt, viszont ezen versenyelőnye a vizsgált időszak előtt is meg volt, mégis a vizsgált időszak előtti évben „csak” piaci részesedés növekedést ért el, míg a vizsgált időszak alatt ez kb. volt. Mivel a Visa részesedése a tárgyi időszakot megelőzően több éven keresztül gyakorlatilag stagnált, alappal lehet következtetni arra, hogy a piaci részesedésének csökkenését a bankközi jutalékok kapcsán bekövetkezett változás okozta.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [27] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Arra hivatkozott, hogy a fellebbezésben megjelölt állítólagosan megsértett jogszabályhelyek felsorolását követően az alperes nem jelöli és nem is indokolja, hogy az ítélet azokat mennyiben sérti.
- [28] Előadta, hogy a keresetlevele a régi Pp. szabályainak mindenben megfelelt, megjelölte, hogy milyen eljárási és anyagi jogszabályi alapon és mely okból tartja a határozatot jogszabálysértőnek. A keresetpontosítása és részletesebb indokolása pedig nem minősül tiltott keresetváltogatásnak. Az elsőfokú ítélet az alperes állításával ellentétben nem kreált semmilyen új felelősségi vagy új bizonyítási sztenderdet, hanem a Kúria által is többször megerősített kétség kívüli bizonyítás követelményének talaján áll. Az ítélet konkrétan számot ad arról, hogy a határozatban az alperes a bizonyítási kötelezettségét mennyiben mulasztotta el, az alperes a fellebbezésben az ítéletnek a bizonyítékok következetes ütköztetésének elmaradására vonatkozó konkrét következtetéseit nem cáfolja, nem is vitatja, hogy a bíróság által hiányolt bizonyítékértékelést nem végezte el.
- [29] Az elsőfokú ítélet helyesen mutatott rá arra, hogy az alperesnek a releváns tények és körülmények tekintetében kellett volna vizsgálnia a felelősségét, ennek tükrében kellett volna kétséget kizáró módon igazolnia, hogy a felperesi magatartás eredményezte a Visa piaci részesedésének csökkenését, és nem pedig egyéb versenytényezők. Az alperes az uniós jog által megkívánt közgazdasági elemzések egyikét sem végezte el, csupán elméleti jellegű állításokat sorakoztatott fel a saját koncepciójának alátámasztására, anélkül hogy az ügyben rendelkezésre álló, illetőleg felajánlott bizonyítékokat külön-külön és összességükben is értékelte, ütköztette volna. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a feltárt bizonyítékokat egybevetette, azokat a maguk összességében értékelte és meggyőződése szerint bírálta el.
- [30] Téves és megalapozatlan az alperesnek azon állítása, hogy a vizsgált időszakban „egyéb versenytényezők változatlanok voltak”. Elmulasztotta értékelni, hogy a bankközi jutalék csupán egy versenytényező, a vizsgált időszakban kifejezetten újnak számított az érintéses technológia bevezetése, és ezzel összefüggésben a piacfejlesztési, promóciós tevékenység. 2009 végén jelent meg egy vadonatúj kártyás fizetési technológia Magyarországon (a PayPass) és 2012 végéig csak a MasterCard nyújtott érintéses kártyát. Az alperes meg sem vizsgálta, hogy ennek az innovatív terméknek a magyarországi bevezetése mennyiben befolyásolta pl. a PayPass kártyákat Magyarországon elsőként kibocsátó OTP 2009-es döntését arról, hogy a jövőben MasterCard kártyákat bocsásson ki. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra is, hogy az alperes nem bizonyította, hogy mi volt a bankok és a MasterCard közötti szerződések létrejöttének elsődleges oka.
- [31] Az alperes jogsértően mentette fel magát a hasonlóan hatékony versenytárs teszt elvégzése alól, mint ahogyan a fogyasztói kár bekövetkezésére vonatkozó elemzés is elmaradt. Elmulasztotta a vizsgált magatartás által biztosított hatékonysági előnyök értékelését is. A magatartás fogyasztókat megkárosító hatását csak elméleti jelleggel állította, de konkrét bizonyítékkal nem igazolta. Helyesen mutatott rá az ítélet arra is, hogy a felperesi vizsgált magatartás és a bankokkal kötött támogatási szerződések két, egymástól független magatartásnak tekinthetők. Bizonyított tény, hogy az OTP már 2009-ben eldöntötte, hogy Visa kártyáit MasterCardra cseréli. Ezt a Visa nyilatkozata, továbbá az OTP nyilatkozata egyértelműen igazolja. Végezetül arra hivatkozott, hogy téves az alperes fellebbezésben előadott azon álláspontja, hogy az innováció, az új piaci termékek megjelenése és a marketingtevékenység nem releváns versenytényezők, ezért nem kellett ezeket vizsgálni.

Kf.IV.38.050/2018/8.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.
- [33] A Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta a közigazgatási eljárás teljes anyagát, a felek perbeli nyilatkozatait, beadványait, a bizonyítékokat a régi Pp. 206. § (1) bekezdésnek megfelelően egyenként és a maguk összességében is értékelte. Ezekre figyelemmel helytállóan tárta fel a jogvita elbírálásához szükséges tényállást, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések helyes értelmezésével jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes keresete alapos. Kifejtett indokaival a Kúria egyetért, azok megisméltése nélkül a fellebbezésben foglaltakra utalással a következőket hangsúlyozza.
- [34] A Kúria mindenekelőtt az alperes tiltott keresetváltoztatásra vonatkozó hivatkozását vizsgálta, és azt alaptalannak értékelte a következők szerint. A felperes a keresetlevelében megjelölte azokat a jogszabályhelyeket, amelyeket álláspontja szerint az alperesi határozat megsértett. Ezt követően – még az első tárgyalást megelőzően – benyújtott keresetpontosításában e jogszabályhelyekhez igazodóan részletes tényállításokat tett és felsorolta az ezen állításait alátámasztó – túlnyomó részben a közigazgatási eljárásban már benyújtott – bizonyítékait. A keresetváltoztatás vonatkozásában a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdése szerint a keresetet az első tárgyaláson lehet megváltoztatni, azaz a felperes a meghatározott irányú kereseti kérelmén belül más jogszabálysértésre is hivatkozhat. A felperes az alperesi határozatnak a keresetben nem támadott (elkülöníthető) részére a 30 napos perindítási határidőn túl a keresetét nem terjesztette ki, ezért az alperes e körben előadott érvei minden alapot nélkülöznek.
- [35] A Kúria rögzíti, hogy a bizonyítékok értékelésénél az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a hatóság egyenként és összességében értékelte-e a bizonyítékokat és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapította-e meg a tényállást. A Kúriának, mint másodfokú bíróságnak pedig azt kellett értékelnie, hogy a régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapította-e meg, a bizonyítékokat a maguk összességében, meggyőződése szerint bírálta-e el. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az alperesi határozatnak mind a tényállás feltárására, mind a jogi értékelésre vonatkozó megállapításait a kereseti kérelem és alperesi ellenkérelem korlátai között felülvizsgálta, döntése a fenti követelményeknek maradéktalanul megfelelt. Az alperes – állításával ellentétben – nem tudott megjelölni olyan iratot, amelynek tartamát az elsőfokú bíróság iratellenesen rögzítette volna, mint ahogyan olyat sem, amely a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen értékelését jelentette volna, a bizonyítékok értékelésére okszerűbb magyarázatot nem tudott adni.
- [36] Abban a felek között nem volt vita, hogy a joggyakorlat hiánya nem változtat a bizonyítási mércén, ilyen megállapítást az elsőfokú bíróság sem tett. Az elsőfokú bíróság joggyakorlat hiányára alapított azon megállapítása, mely szerint fokozott felelősség terheli mind a versenyhatóságot, mind a bíróságot az Alaptörvényben rögzített felperesi jogok érvényesülése tekintetében nem jelent mást, mint hogy az alperesnek a bizonyítási kötelezettség maradéktalan teljesítéséről a jogsértés megállapításáról és a bíróság alkalmazásáról szóló határozatában kell számot adnia azzal, hogy döntésének indokolásában meg kell jelölnie a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat, az eljárás alá vont vállalkozás által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait, a mérlegelési jogkörben hozott döntés tekintetében (így a bíróság mértéke) pedig a mérlegelésben szerepet játszó szempontokat és tényeket. Az eljárás alá vont vállalkozásnak lehetősége kell, hogy

Kf.IV.38.050/2018/8.

legyen arra, hogy az alperes megállapításaival szembeni észrevételeit előadja, a bizonyítékait bemutathassa, az alperes következtetéseit megcáfolja. Ennek alapján pedig az eljáró bíróság feladata az, hogy állást foglaljon arról, hogy a hatóság a valósághű tényállás megállapítására és tényállás-tisztázására vonatkozó kötelezettségének eleget tett-e, az egyes, az eljárás alá vont által vitatott tények valóságát bizonyítékokkal megfelelően alátámasztotta-e. Nem okszerűtlen az arra vonatkozó hivatkozás, hogy az előzőeknek megfelelő eljárás lefolytatása – az irányadó, avagy kiforrott joggyakorlattal való alátámasztás hiányában – fokozott terhet (felelősséget) – és nem eltérő mélységű bizonyítási kötelezettséget – ró az eljáró hatóságra/bíróságra. A tisztességes eljáráshoz való jog és a közigazgatási határozatok bírói felülvizsgálatának összekapcsolása eredményeként a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatban megfogalmazott és a 7/2013. (III. 1.), valamint a 3100/2015. (V. 26.) AB határozatokkal megerősített alkotmányos követelménynek a jelen ügyben is érvényesülnie kell. Eszerint a bíróságnak lehetősége kell legyen arra, hogy a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket (jelen esetben „vádat”) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében [korábban: az Alkotmány 57. § (1) bekezdésben] meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa. Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban kifejtett álláspont szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeknek a terhelt terhére való értékelésének tilalma – az ártatlanság vélelmének részeként – a versenyfelügyeleti ügyekben is köti a hatóságot, illetve felülvizsgálatot végző bíróságokat. Ez összhangban áll az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatával, illetve az Európai Bíróság felfogásával is. Mindez azt jelenti, hogy a versenyjogi felelősséget megalapozó összes jelentős tény a versenyhatóságnak kell bizonyítania, azon tények pedig, melyek valósága tekintetében kétség merül fel, az eljárás alá vont terhére nem vehetők figyelembe.

- [37] A Kúria a fentiekkel összefüggésben hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése értelmében, Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait. E rendelkezés az állam kötelezettségét rögzíti a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása érdekében, ugyanakkor a tisztességes működés érdekében az állam korlátozza is a piac működését akként, hogy egyrészt fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, másrészt pedig védi a fogyasztók jogait.
- [38] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Amennyiben tehát az állam a gazdasági verseny szabadságát veszélyeztetve látja, és ezért a tisztességes működés érdekében a fentiek szerint beavatkozik, eljárásában – a jog által létrehozott személyek tekintetében is – érvényesülnie kell a tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak, amely az eljárás egészének minőségére vonatkozik. Összetevői közé tartozik – többek között – a nyilatkozattétel és a szankció-megállapítással végződő közigazgatási eljárásokban a hatékony védekezéshez való jog [3223/2018. (VII. 2.) AB határozat].
- [39] A közigazgatási hatóság hivatalból állapítja meg a tényállást és határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét, ennek során nincs kötve az ügyfél bizonyítási indítványaihoz, ugyanakkor a tényállás tisztázása során minden, az ügy szempontjából fontos körülményt figyelembe kell vennie, a bizonyítékokat pedig egyenként és összességükben értékelnie. A közigazgatási perben eljáró bíróságnak, amennyiben a hatóság által rögzített tényállás okszerű, az ésszerűség és a logika követelményeinek megfelel és a bizonyítékok értékelésének nincs egy másik értelmezést erősítő okszerűbb és ésszerűbb magyarázata, nincs felülmérlegelésre lehetősége. A kialakult bírósági gyakorlat értelmében azonban amennyiben a felperesi magyarázat okszerűbb, az alperes határozatának érvelését cáfolja, akkor az alperesi

Kf.IV.38.050/2018/8.

határozat indokolása szükségszerűen okszerűtlen, azaz a fent részletezett követelményeknek nem felel meg.

- [40] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a határozati megállapítások az Erőfölényes Közlemény egyes elemeinek ismertetésén, a Visa – kiragadott – nyilatkozatain, és az egyes európai bírósági döntések szelektív ismertetésén alapulnak, miközben az alperes nem adott számot arról, hogy a megállapításait cáfoló, a felperes által benyújtott bizonyítékokat miért tartotta irrelevánsnak, azokat miért mellőzte.
- [41] Alaptalan az alperes azon érvelése, hogy a 2014. január 1. napján hatályba lépő 2009. évi LXXXV. törvény módosításának hatása azért nem releváns, mert a vizsgált magatartás időtartamán kívül eső időszakra vonatkozik. Az alperes a határozatát 2016-ban hozta meg, és a megállapításait nagyrészt a jogsértés előtti időszak és a jogsértéssel érintett időszak összevetésére alapította. A jogszabály módosítás a bankközi jutalék mértékét maximalizálta, a felperesi állítás pedig az volt, hogy a részesedése ennek ellenére az ezt követő időszakban is növekedett, azaz a bankközi jutalék mértéke, a bankok ehhez fűződő pénzügyi érdeke nem jelent kizárólagos, mindent felülíró tényezőt egy bankkártyatársaság preferálása tekintetében. E tényt támasztják alá azok a banki nyilatkozatok, amelynek mellőzését az alperes olyan indokokra alapította, mely indokok a nyilatkozatra történő felhíváskor is ismertek voltak.
- [42] A Visa részesedéscsökkenése (egyidejűleg a részesedésre alapított felperesi szuper domináns piaci helyzet) és a bankközi jutalékszintek különbségei közötti ok-okozati összefüggést az alperes alapvetően abból vezette le, hogy a szóban forgó időszakban az egyéb versenytényezők változatlanok voltak. A felperes azonban a per során okszerű magyarázatát adta annak, hogy a versenytényezők változására vonatkozó alperesi megállapítás alaptalan, ugyanis nem veszi figyelembe az érintéses technológia bevezetését, az ezzel összefüggő piacfelvezési, promóciós tevékenységeket. Mind az OTP, mind az MKB Bank nyilatkozata alátámasztja, hogy a MasterCard melletti választást az elsőfokú ítéletben is ismertetett, fogyasztóvédelmi jelentőségű műszaki fejlesztések motiválták, míg a Visa esetében ilyen fejlesztést mutató üzletpolitika nem volt tetten érhető (annak ellenére, hogy a perbeli időszakban is nyereségesen működött), azaz a Visa iránti banki érdeklődés hiánya a fejlesztések iránti passzivitásból is fakadt. A felperes arra is megalapozottan hivatkozott ebben a körben, hogy amennyiben az alperes által feltárt ok-okozati összefüggés helytálló lenne, azaz a piaci részesedés alakulását a bankközi jutalékok közötti különbség okozta, ez valamennyi bank választására kihatott volna. Mindezekkel összefüggésben az alperes nem vizsgálta a Visa méretét, tőkeerejét, továbbá alaptalanul nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Visa a kötelezettségvállalásának (a vállalt bankközi jutalék mértéke tekintetében) felülvizsgálatát kérte.
- [43] Alaptalan a fogyasztói kárra vonatkozó azon fellebbezési érvelés, mely szerint a felperes által alkalmazott magasabb bankközi jutalék annak továbbgyűrűző hatása miatt a fogyasztókat is megkárosította. A határozat erre vonatkozóan (pusztán lábjegyzetben) azt jelöli meg, hogy a magasabb jutalék magasabb kereskedői jutalékokat generál, ami a fogyasztói árakban is jelentkezik. Erre vonatkozóan azonban a határozat egyrészt semmilyen bizonyítékot nem tartalmaz, mint ahogyan nem cáfolja azokat a felperes által bemutatott nemzetközi (pl. lengyel) példákat sem, melyeket a felperes annak cáfolatára sorakoztatott fel, hogy az alacsonyabb bankközi jutalék alacsonyabb fogyasztói árakhoz vezet. Másrészt a fogyasztói kár legfeljebb akként lett volna vizsgálható, hogy azt az alperes a bankközi jutalék csökkentésének hiányával összefüggésben vizsgálja (mivel a perbeli időszakban emelésről nem volt szó), erre azonban nem került sor.

Kf.IV.38.050/2018/8.

- [44] A Kúria kiemeli, hogy az alperes a fellebbezésében úgy próbálta az elsőfokú bíróság által megállapítottakat megdönteni, hogy csupán visszautalt a határozatában foglaltakra (így a visszaélészerű magatartás általános fogalmi elemeire; az AEC teszt elvégzésének szükségtelenségére), de nem cáfolta érdemben, hogy a határozat a fent megjelölt joggyakorlat által kimunkált bizonyossággal nem támasztotta alá a felperesi jogsértést, a bizonyítékok szelektív értékelése miatt érdemben nem ütköztette a rendelkezésre álló bizonyítékokat.
- [45] A kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A döntés elvi tartalma

- [46] *Az alperesnek a bizonyítási kötelezettség maradéktalan teljesítéséről a jogsértés megállapításáról és a bíróság alkalmazásáról szóló határozatában kell számot adnia azzal, hogy döntésének indokolásában meg kell jelölnie a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat, az eljárás alá vont vállalkozás által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait.*

Záró rész

- [47] A Kúria a fellebbezést a régi Pp. 340. § (5) bekezdése szerint tárgyaláson bírálta el.
- [48] A pervesztes alperes a régi Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles a felperes másodfokú perköltségének megtérítésére, melynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alapján határozta meg a fellebbezési eljárásban kifejtett jogi munkára figyelemmel.
- [49] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az alperes – az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontján alapuló – teljes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.
- [50] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. december 10.

Dr. Patyi András s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Dobó Viola s.k. bíró